

## СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Ана Джумалиева  
ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград  
за дисертационния труд на **Мария Арутювна Овсепян**  
на тема

### **Извънсъдебни способи за защита на правата на човека в Република Армения**

#### **Сравнителноправни аспекти**

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“  
Научна област: 3. Социални, стопански и правни науки  
Научна специалност 3.6 Право  
Правна социология. Правна информатика

Със Заповед № РД-09-48 от 3 юли 2024 г. на Директора на ИИП-БАН съм определена за член на Научното жури за защита на дисертационен труд на Мария Овсепян.

#### **Обща характеристика на дисертационния труд**

Представеният дисертационен труд е на тема *„Извънсъдебни способи за защита на правата на човека в Република Армения. Сравнителноправни аспекти“*.

Трудът е в обем 238 страници и състои от Въведение, четири глави, заключение и списък на използваната литература. Библиографията включва 77 заглавия на български, руски и английски езици. Трудът е добре структуриран и балансиран.

Темата е изключително актуална и е посветена на правната уредба на способите за защита на правата на човека в Армения. Чрез исторически и ретроспективен анализ са изследвани спецификите на различните способи за защита на правата на човека.

*Въведението* обосновава изследователската тема, формулира целта, основните задачи, обекта и предмета на изследването на изследването.

*Обект* на дисертационния труд е правният режим на защитата на правата на човека и гражданина с извънсъдебни средства.

*Предмет* на изследване са правните актове за защита на правата на човека и гражданина с извънсъдебни средства в Република Армения и Република България и историческото развитие на правната им уредба в ЕС, както и юриспруденцията на Съда на ЕС като предпоставка за анализирането на приложимите правила към административните процедури по защита.

**Първата глава** е озаглавена „Основни способности за защита на правата на човека в Армения“. В нея докторант Овсепян подробно представя и анализира традиционните способности за защита на правата на човека в Армения, като се подчертава, че защитата на човешките права задължително зависи в най-висока степен от механизмите на национално равнище

*Втората глава* е посветена изцяло на анализа на правната уредба на основните способности за защита на правата на човека и перспективата на тяхното усъвършенстване. Представено е създаването и развитието на Институцията за защитни дела за правата на човека като част от правната система на държавата и етапите през които преминава развитието му от 2004 г. до сега.

*Третата глава* е озаглавена „Доверието на гражданите в правосъдните институции. Правно-социологически аспекти“, но в противовес на заглавието в нея по скоро се акцентира на недоверието на гражданите в управлението, което от следвало да се повлияе от декларираното намерение за намирането на ефективни средства за защита на правата на човека и гражданина, а от там и за подобряването на условията на живот и труд. Докторантът се позовава на резултати от няколко национални и международни сравнителни емпирични социологически изследвания. Работата на съдебната система и доверието в нея са представени и анализирани в контекста на цялостната картина на обществото.

*Глава четвърта* е посветена на емпирично установената тенденция към усъвършенстване на механизмите за противодействие на различните форми на дискриминация и доближаване до европейските стандарти. Авторът обръща внимание на контрапродуктивността на пренебрегването на развитието на човешкия потенциал, на необходимостта от преосмисляне на функционирането на управлението и промяната на административната култура.

В *Заключението* на дисертационния труд са обобщени най-съществените изводи и предложения за промяна на законодателството.

### **Основни научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд**

На първо място трябва да се отбележи, че темата актуална и практически значима.

В резултат на направения анализ и констатирани недостатъци в днешната уредба и с цел усъвършенстване на законодателството в са направени предложения *de lege ferenda*.

Като приносен момент може да открие значителната информационна стойност на направения сравнителен анализ с регламентацията и практиките в Германия, Финландия, Испания, Полша, Австрия, Норвегия, Холандия, Швеция, Гърция, Швейцария, Румъния.

Значим е също така анализът на връзката между доверието във властта функционирането на съдебната система, както и реалната съдържателна страна на провежданите реформи в съдебната система и акцентирането на натрупаната се умора, която оказва отрицателно въздействие.

### **Критични бележки и препоръки**

Към труда могат да се отправят някои критични бележки, които въпреки това не умавяват неговите достойнства. На места в труда превес взема описанието за съдържанието на анализа, като това вероятно е било необходимо на автора с оглед на историческия и пространствен подход на изследвания проблем.

### **Научни публикации на кандидата:**

В Автореферата докторантката е посочила 4 публикации по темата на дисертационния труд, като две от тях са в колективни издания заедно с публикации от утвърдени изследователи, което само по себе си е атестат за тяхното качество.

### **Относно автореферата към дисертационния труд**

Авторефератът на дисертационния труд е разработен в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. В него са изложени основните идеи и синтезираните изводи по дисертацията и отразява постигнатите резултати.

### **Заклучение**

Намирам представеният труд за завършено научно изследване по актуален въпрос, който съдържа анализ, обобщения и решения на научни и научно-приложими проблеми, които биха могли да допринесат за решаването на практическите проблеми.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото функциониране, както и на вътрешните правила на Българската академия на науките и на Института за държавата и правото при БАН.

По изложените съображения оценявам положително представения труд и подкрепям присъждането на ОНС „доктор“ в професионално направление 3.6 Право, Научна област: 3. Социални, стопански и правни науки, на **Мария Арутюнян Овсепян**

**08.09. 2024г.**

Доц. д-р **Ана Джумалиева**

# STATEMENT

by Assoc. Prof. Dr. Ana Dzhumalieva PhD

"Neofit Rilski" University - Blagoevgrad

on the dissertation of **Maria Artiyvna Ovsepyan**

on the topic

## **Extra-judicial means of human rights protection in the Republic of Armenia**

### **Comparative legal aspects**

for the award of the degree of Doctor of Education and Science

Scientific field: 3. Social, economic and legal sciences

Scientific specialty 3.6 Law

Legal Sociology. Legal Informatics

By the Order No. RD-09-48 of July 3, 2024 of the Director of ISL-BAS I have been appointed as a member of the Scientific Jury for the defense of the dissertation of Maria Ovsepyan.

#### **General characteristics of the dissertation**

The submitted dissertation is entitled "Extrajudicial Means of Human Rights Protection in the Republic of Armenia. Comparative legal aspects"

The thesis is 238 pages in length and consists of an Introduction, four chapters, a Conclusion and a list of references used. The bibliography includes 77 titles in Bulgarian, Russian and English. The work is well structured and balanced.

The topic is extremely topical and is devoted to the legal framework of the means of protection of human rights in Armenia. Through historical and retrospective analysis, the specifics of different means of human rights protection are studied.

*The introduction* justifies the research topic, formulates the aim, main tasks, object and subject of the research.

*The object* of the dissertation is the legal regime of protection of human and civil rights by extrajudicial means.

*The subject* of the research is the legal acts on protection of human and citizen's rights by extrajudicial means in the Republic of Armenia and the Republic of Bulgaria and the historical development of their legal framework in the EU, as well as the jurisprudence of the Court of Justice of the EU as a prerequisite for the analysis of the rules applicable to the administrative protection procedures.

**The first chapter** is titled "Basic means of human rights protection in Armenia". In it, doctoral student Ovsepyan presents and analyses in detail the traditional means of human rights protection in Armenia, emphasizing that the protection of human rights necessarily depends to the highest degree on the mechanisms at the national level.

**The second chapter** is devoted entirely to the analysis of the legal framework of the main means of human rights protection and the perspective of their improvement. The establishment and development of the institution of the Human Rights Defender as part of the legal system of the state and the stages through which its development has passed since 2004 are presented.

**The third chapter** is entitled "Citizens' Trust in Human Rights Institutions. Legal and sociological aspects", but in contrast to the title, it rather focuses on the citizens' distrust in the government, which should be influenced by the declared intention to find effective means to protect human and civil rights, and thus to improve living and working conditions. The doctoral candidate refers to the results of several national and international comparative empirical sociological studies. The performance of the judiciary and its credibility are presented and analyzed in the context of the overall picture of society.

**Chapter four** is devoted to the empirically established trend towards improving mechanisms for counteracting various forms of discrimination and moving closer to European standards. The author draws attention to the counterproductivity of neglecting the development of human potential, the need to rethink the functioning of governance and the change of administrative culture.

In the *Conclusion* of the dissertation, the most significant conclusions and proposals for legislative change are summarized.

### **Main scientific and applied contributions of the dissertation**

First of all, it should be noted that the topic is topical and practically significant.

As a result of the analysis and identified shortcomings in the legal framework and in order to improve the legislation, *de lege ferenda* proposals are made.

As a contributing point, the significant informative value of the comparative analysis with the regulations and practices in Germany, Finland, Spain, Poland, Austria, Norway, the Netherlands, Sweden, Greece, Switzerland and Romania can be highlighted.

Also significant is the analysis of the relationship between trust in the functioning of the judiciary, as well as the real substantive aspect of the ongoing reforms in the judiciary and the emphasis on the accumulated fatigue that has a negative impact.

### **Critical remarks and recommendations**

Some criticisms can be made of the work, which do not detract from its merits. In some places, the work is dominated by description at the expense of analysis, which was probably necessary for the author in view of the historical and spatial approach to the problem under study.

### **Scientific publications of the candidate:**

In the abstract, the PhD candidate has indicated 4 publications on the topic of the dissertation, two of them are in collective publications together with publications by established researchers, which in itself is a testimonial for their quality.

### **Regarding the abstract to the dissertation**

The abstract of the dissertation has been developed in accordance with the requirements of the law on the development of academic staff in the republic of Bulgaria and the regulations for the implementation of the law on the development of academic staff in the republic of Bulgaria. It sets out the main ideas and synthesized conclusions of the thesis and reflects the results achieved.

### **Conclusion**

I find the presented thesis to be a complete research study on a topical issue that contains analysis, generalizations and solutions to scientific and researchable problems that could contribute to the solution of practical problems.

The dissertation meets the requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation, as well as the internal rules of the Bulgarian Academy of Sciences and the Institute of State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences.

For the above reasons, I positively evaluate the presented work and support the award of the PhD in the professional field 3.6 Law, Scientific field: 3. Social, Economic and Legal Sciences, to Maria Artiyvna Ovsepyan

**08.09. 2024r.**

**Assoc. Prof. Dr. Ana Dzhumalieva PhD:**